

De rol van de diaconie bij een terugtrekkende overheid

Als dank voor de jarenlange inzet voor de Protestantse Gemeente te Apeldoorn in al haar facetten organiseerden de Algemene Kerkenraad en het College van Diakenen voor Bob Bredijk onlangs een minisymposium over de rol van de diaconie bij een terugtrekkende overheid. Als sprekers waren uitgenodigd mevrouw Marja van der Tas, tot begin dit jaar voorzitter van de Algemene Kerkenraad te Apeldoorn en tegenwoordig burgemeester van Steenwijkerland en dr. Jurjen Beumer, directeur van het diaconaal centrum 'De Stem in de Stad' in Haarlem, toonaangevend als het gaat om diaconale presentie.

Uit de kast

Mevrouw Marja van der Tas belichtte het onderwerp vanuit de burgerlijke overheid. Zij begon haar uiteenzetting met het beginsel van de scheiding tussen kerk en staat. Omdat er bij overheden vaak een ontorechte angst is voor de kerken en de kerken een eigen leven leiden, lijkt er wel sprake van gescheiden werelden. Terwijl die werelden alles met elkaar te maken hebben. Zeker als het gaat over de betekenis die kerk en staat hebben voor de mens als individu. Ze zouden in ieder geval op de hoogte moeten zijn van elkaars functioneren. Ze hield een warm pleidooi dat overheden de kerk en haar diaconale activiteiten serieus moeten nemen. Juist in deze tijd, nu de centrale overheid allerlei taken van zorg naar de lokale overheden overhevelt, kunnen diaconie en overheid elkaar gemakkelijker ontmoeten dan lange tijd het geval is geweest. En daar waar nodig samen optrekken. Maar wel vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid.

De diaconie moet door de overheid als bondgenoot worden gezien i.p.v. als een achterhaalde en niet ter zake doende organisatie. En, zei Marja van der Tas uitdagend, de diaconie moet uit de kast komen en het gesprek met de overheid aangaan. Zeker daar, waar het om burgers gaat die in de knel zitten, is er een rol voor de diaconie weggelegd. Volgens haar is er geen sprake van een terugtrekkende overheid. Ook al is er minder geld beschikbaar en worden de geldstromen anders georganiseerd, de betrokkenheid blijft. Er is dan ook geen sprake van gaten in het sociale vangnet. Dat lijkt alleen maar zo, omdat er in het sociale domein veel te veel geld wordt uitgegeven. Niet uitgaan van onmogelijkheden van de mensen, maar van de mogelijkheden. Mensen die kunnen, moeten voor zichzelf leren zorgen en niet van de bijstand willen leven. Een sociaal vangnet blijft er voor de zwakkeren, maar het vangnet wordt wel kleiner.

Stem in de stad

Jurjen Beumer spreekt vanuit de diaconale invalshoek. 'De Stem in de Stad' is een diaconaal centrum, midden in Haarlem en het bestaat al 25 jaar. Ze noemen zich een diaconale gemeenschap in navolging van de grote Diaken, Christus zelf. Ze willen het welzijnswerk niet nog eens christelijk overdoen, wat anderen ook al doen, maar anders, mensgericht. Er hoeven geen targets te worden gehaald, zoals in de reguliere zorg bestaat, niet slechts vijf minuten per client. Sinds kort is 'Stem van de Stad' gehuisvest in een pand dat staat op de plaats van een oud klooster. Er is een keuken t.b.v. mensen in nood, een medische post van de GGD voor mensen die nauwelijks meer toegang hebben tot de medische zorg. "Zo moet u ons werk zien," vertelt Jurjen Beumer, "heel veel mensen zijn door de voorzieningen gevallen en wij willen de mensen terughebben naar die bestaande voorzieningen of ze daar brengen als ze er nog niet zijn geweest (uitgeprocedeerden, daklozen etc.). Daarom komen de mensen bij ons."

De terugtrekkende overheid is in deze tijd van bezuinigingen een groot probleem. Bezuinigingen door overheden treffen altijd de meest kwetsbare mensen. Ook worden welzijnsinstellingen behoorlijk gekort. Eerder konden mensen die erdoorheen waren gezakt, teruggebracht worden naar bijvoorbeeld verslavingszorg, ggz etc. Maar nu opeens worden die door de overheid gesubsidieerde instellingen deels gekort of zelfs opgeheven. De diaconieën zijn nooit in staat om die gaten op te vangen, gewoon omdat men daar het geld niet voor heeft. Bovendien zouden de diaconieën dat ook niet moeten willen, want zo ben je weer terug bij de tijd van voor de bijstandswet.

Toch is dit volgens Beumer geen pessimistisch scenario. Diaconie is nooit pessimistisch, wel realistisch. En echt realisme is nooit zonder hoop. Die hoop werd verwoord met een citaat van de kerkvader Aurelius Augustinus (±400): 'En daarom zeg, ik broeders en zusters: bid

zoveel u kunt. Er is een overvloed aan slechte dingen en dat heeft God zelf toegelaten. Was er maar geen overvloed aan slechte mensen, dan zou er ook geen overvloed zijn aan slechte dingen. Het zijn slechte tijden! Het zijn moeilijke tijden! Dat zeggen de mensen tenminste. Laten we liever goed leven, dan worden de tijden vanzelf goed. Wij zijn de tijden. Zoals wij zijn, zijn de tijden.'

Meinte van Diggelen